

Investeeringud bioressursside väärimdamise tehnoloogiate demonstreerimiseks
--

Fond	EAFRD
Sekkumisliik ¹	Investeeringud (art 68)
Territoriaalne kohaldumisala ²	Riiklik
Asjaomased erieesmärgid ning kui vajalik, sektoripõhised eesmärgid ³	<p>Erieesmärk 10 – sektori ajakohastamine põllumajanduses ning maapiirkondades teadmiste edendamise ja jagamise, innovatsiooni ja digiülemineku abil ning ergutades nende kasutuselevõttu.</p> <p>Panustab erieesmärkide EE2, EE3, EE4, EE5, EE8 ja EE9 saavutamisse.</p> <p><i>Metsamajandamisel ja toidusüsteemis⁴ tekkivate tootmise ning töötlemise jääkide ja kõrvalsaaduste väärimdamistehnoloogiate demonstreerimine.</i></p>
Tulemusindikaator(-id)	<p>R.23a: Keskkonna-/kliimaalane tulemuslikkus investeeringute kaudu maapiirkonda: keskkonna jätkusuutlikkuse, kliimamuutuste leevendamise ja kliimamuutustega kohanemise eesmärki panustavate ettevõtete arv maapiirkondades.</p> <p>R.24: Keskkonna-/kliimaalane tulemuslikkus teadmiste kaudu: ÜPP raames keskkonna- ja kliimameetmetega seotud nõuandest, koolitusest ja teadmiste vahetamisest kasu saavate isikute arv.</p> <p>R.31: Majanduskasv ja töökohad maapiirkondades: uued töökohad toetatud projektides.</p>
Toetuskõlblikud taotlejad ⁵	<p>Põllumajandustootjad ja -töötajad, metsandusettevõtjad, ühistud.</p> <p>Täpsemad nõuded taotlejatele sätestatakse rakendusmääruses.</p>

¹ Art. 99(a)

² Art. 99(b)

³ Art 99(c); art. 42; art.48; art. 52(2); art.60(3)

⁴ Toidusüsteem hõlmab kõiki põllumajandusest, metsandusest või kalandusest pärineva toidu tootmise, ladustamise, töötlemise, turustamise ja tarbimisega seotud osapooli ning nende üksteisega seotud lisandväärtust pakkuvaid tegevusi (FAO: <http://www.fao.org/3/ca2079en/CA2079EN.pdf>).

⁵ Art. 99(d)

Sekkumiste olemuse/nõuete kirjeldus, mis tagab efektiivse panuse erieesmärgi saavutamisse.⁶

Eesti on bioressurssidega⁷ väga hästi varustatud, kuid kitsaskohaks on madal lisandväärtus, suur osatähtsus on töötlemata või vähetöödeldud tooraine (teravili, toorpiim, puit) ekspordil. Samas suureneb üha globaalne nõudlus bioenergia, biomaterjalide ja muude bioressursil põhinevate toodete järele.

Põllumajanduse, metsanduse, kalanduse, vesiviljeluse ja toidutööstuse valdkonnas tootmisel, ladustamisel, töötlemisel, turustamisel ja tarbimisel tekib ka märkimisväärselt suur hulk kõrvalsaadusi ja/või jääke mida kas ei väärindata üldse või tehakse seda madala majandusliku lisandväärtusega. Lisaks on bioressursse, mida üldse ei väärindata, kuid tekitavad lisakulusid (näiteks hekseldatav hein). Kestlik biomajandus taastuvallikapõhise osana ringmajandusest võimaldab muuta kõrvalsaadused, biojätmed ja -jäägid ressursiks selle edasiseks väärindamiseks.

Lähtuvalt nende kättesaadavusest, ökoloogilistest piiridest ja ringluspõhisusest, tuleks bioressursse töödelda kõrgema lisandväärtusega toodeteks ja panustada ka esmatootjatele sobivate bioväärindamisüksuste loomisesse. Selleks sobivad ning toimivad tehnoloogiad on välja töötatud, kuid Eestis on nende kasutus tagasihoidlik.

Maapiirkondades kohaliku biomassi väärindamisüksuste rajamine aitab vähendada sõltuvust kodu- ja välismaistest taastumatutest ressurssidest ning kiirendada taastumatute ressursside asendamist kooskõlas Pariisi kokkuleppe ja ELi kliimaeesmärkidega. Ressursitõhusad ja kestlikud lokaalsed energiavarustuslahendused suurendavad energiajulgeolekut, kasvab primaarsektori kasumlikkus ning tekivad uued töökohad, mis edendavad piirkondlikku majandust, sh äärealadel. Ühtlasi soodustatakse (sektoritevahelist) koostööd, ühistute ja klastrite teket ning tutvustatakse tehnoloogiate võimalusi laiemale sihtgrupile.

Bioressursside väärindamise tehnoloogia väljatöötamiseks ja valikuks, biomassi töötlemise piloteerimiseks, tehnoloogilise skeemi ja projekti arendamiseks ning eeluuringuteks saab toetust taotleda „Innovatsioonikoostöö“ sekkumisest.

Toetuskõlblikkuse tingimused⁸

Toetatakse uudsete väärindamistechnoloogiate demonstreerimist, mis annavad biomassile praegusest kõrgema majandusliku lisandväärtuse. Demonstreeritavad tehnoloogiad peavad olema valmidusastmel (TVT) 7–9⁹.

Toetatakse järgmisi tegevusi:

- eri liiki biomassi bioloogilise, keemilise või füüsikalise-keemilise töötlemise (v.a biomassi otsene põletamine) tehnoloogiate demonstreerimist, selleks vajalike tootmishoonete

⁶ Art. 99(c)

⁷ Kõik bioloogilist päritolu **taastuvad** ressurssid.

⁸ Art. 99(d)

⁹ TVT (ingl *Technology Readiness Level, TRL*) 7–9: TVT 7 – tehnoloogia (prototüübi) demonstreerimine töökeskkonnas; TVT 8 – tehnoloogia on valmis ja kontrollitud; TVT 9 – tehnoloogia toimib töökeskkonnas.

ja rajatiste ning neisse paigaldatud (või nende juurde kuuluvate) statsionaarsete seadmete soetamiseks, paigaldamiseks ja protsesside optimeerimiseks;

- biomassi eeltöötlemiseks (sh kogumine, sorteerimine) vajalike hoonete, rajatiste ja seadmete soetamiseks;
- eksperdi/arendustöötaja kaasamist tehnoloogia optimeerimisel ja protsesside kohandamisel ning tehnoloogia toimimise tõhususe seiramisel ja kommunikatsioonitegevustel tehnoloogia ja tulemuste tutvustamisel;

Kohustuslikud on tehnoloogia toimise tõhususe seire ja kommunikatsioonitegevused tehnoloogia ja tulemuste tutvustamiseks.

Abikõlblikud ja mitteabikõlblikud kulud ning toetatavate tegevuste täpsemad tingimused sätestatakse rakendusmääruses.

Projektid valitakse taotluste rahastamise eelarve piires taotluste hindamistulemuste põhjal. Täpsemad hindamiskriteeriumid sätestatakse rakendusmääruses.

Toetusmäärad/toetuse ühikumäärad/arvutusmeetodid (kaasa arvatud diferentseerimine territooriumide rühmade kaupa, kui kohaldatav) ning vajadusel lühike selgitus, miks just need on sobilikud sihttasemete saavutamiseks, arvestades baastaset¹⁰

Toetuse määr:

- investeering – 75% abikõlblikest kuludest;
- eksperdi/arendustöötaja kaasamine, seire ja kommunikatsioonitegevused – 100% abikõlblikest kuludest.
- Toetatakse kuni 10 väiksema demotootmisüksuse rajamist põhimõttel, et kõik valmivad demolahendused baseeruvad erineval biomassil (näiteks sõnnik, väheväärtuslik hein, põhk, energiakultuurid, puidujäägid ning loomset ja taimset päritolu kõrvalsaadused ning jäägid) või biopõhisel eeltootel (nt ligniin, hemselluloos, puidusuhkrud).
- Toetatakse kuni 3 suurema demotootmisüksuse rajamist põhimõttel, et kõik valmivad demolahendused baseeruvad mitmekesisel (näiteks sõnniku, energiakultuuride, puidujääkide ning loomset ja taimset päritolu kõrvalsaaduste ja jääkide eri kombinatsioonid) biomassil või biopõhisel eeltootel (nt ligniin, hemselluloos, puidusuhkrud).

Sekkumist rakendatakse nii tagastatava kui tagastamatu abina.

¹⁰ Art. 99(f)